

**Предео изузетних одлика “Суботичка пешчара”
ИЗВЕШТАЈ
о остваривању Програма управљања за 2011.
годину**

ПАЛИЋ, 2011.

Предео изузетних одлика "Суботичка пешчара"
ИЗВЕШТАЈ
о остваривању Програма управљања за 2011. годину

УВОД

Главни циљеви и задаци

Оквирно су одређени Планом управљања ПИО „Суботичка пешчара“ 2011-2020 (план је достављен Министарству ради добијања сагласности) и дефинисани Годишњим програмом управљања ПИО „Суботичка пешчара“ за 2011. годину.

- Развијање и унапређивање чуварске службе
- Развијање базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у циљу дефинисања пројекта активне заштите и бољег чувања заштићеног подручја
- Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе
- Спровођење активних мера заштите (сузбијање инвазивних врста и зарастања чистина)
- Наставак и проширење пројекта ревитализације
- Усклађивање начина газдовања шумама са циљем да приоритет газдовања постане очување природних вредности шуме, осталих станишта и екосистема
- Повећање бројности популација строго заштићених и заштићених врста
- Смањивање директног антропогеног притиска (ригорознија контрола кретања и активности у заштићеном подручју)
- Рад на едукацији локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности

Главни резултати

Радило се на реализацији свих група задатака. Имајући у виду да су то континуиране активности очекујемо да наставимо са њиховом реализацијом и заокруживањем задатака у наредним годишњим циклусима.

Можемо издвојити унапређивање рада чуварске службе и рад на бази података која обједињује податке у вези чувања, активних мера заштите и мониторингу стања заштићених врста.

Услови рада

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на четири заштићена подручја у региону Суботице а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“. Основна делатност Предузећа је заштита природе.

Сектор заштите природе у Јавном предузећу „Палић-Лудаш“ организован је у функцији обављања управљачких послова на заштићеним подручјима. Стручна служба

задужена је за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и активних мера заштите. У оквиру Стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима парцела у заштићеним подручјима. Обављају се и послови промоције и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Још увек је у току завршетак опремања Визиторског центра Лудаш у Хајдукову који је у функцији радног простора Управљача свих заштићених природних добара у Суботици. Неопходно је довршити систем за биосанитацију воде (сад у пробном раду) и завршити процедуру техничког пријема како би објекат дошао у пуну функцију. У Сектору заштите природе је запослено 10 људи, од којих су 3 са ВСС, 1 са ВШС, 2 са ССС а 4 су НСС.

Заједничке службе ЈП „Палић-Лудаш“ обављају опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке) са седиштем на Палићу.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко наменских средстава из буџета Града Суботице, и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике. Едукативни и екотуристички програми су још у развоју.

Оцену разлога због којих се програм и остварени резултати евентуално разликују.

Имајући у виду да су средства потраживана кроз суфинансирање већа од износа који је на крају добијен, јасно је да су сви задаци и циљеви реализовани у ограниченом обиму али у функцији континуитета свих послова.

ИЗВРШЕЊЕ ПОСЛОВА

А. ЧУВАЊЕ, ОДРЖАВАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА

А.1. Чување

А.1.1. Начин рада чуварске службе,

Чување и надзор у ПИО „Суботичка пешчара“ је континуирани задатак у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Спроводила га је чуварска служба у сарадњи са осталим корисницима простора, и у координацији са њиховим чуварским службама:

- Јавно предузеће „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица
- (6 извршилаца)
- Удружење спортских риболоваца „Шаран“, Палић, Тресетиште
- (чуварска служба)

Чувари заштићеног подручја су током године надгледли спровођење режима заштите природних вредности, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца заштићеног подручја. О свим променама насталим на подручју извештавано је континуирано кроз теренски дневник. Стручна служба је континуирано пратила стање, подносила пријаве инспекцији или судији за прекршаје (1 захтев за покретање прекршајног поступка).

Започето је системско праћење спровођења услова заштите природе у сарадњи са инспекцијом

Рад чуварске службе је делом суфинансиран средствима Министарства животне средине, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-00088/2011-03.

У циљу што ефикаснијег праћења делатности чуварске службе као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака оформљена је интерактивна база података за сва заштићена подручја којима управља ЈП "Палић-Лудаш" са називом "SuPaLuSe Ranger LandCruiser 2011 MiBeSoft" (детаљније у А.3.2. Заснивање информационог система)

А.1.2. Кадровски ресурси,

У Сектору заштите природе ЈП "Палић-Лудаш" је запослено 10 људи.

Шеф сектора (ВСС) (на породилском одсуству)

Стручни сарадник за рибарство (ВСС)

Стручни сарадник за заштиту природе (ВСС)

Координатор чуварске службе/картографија/база података (ВШС)

Чувар водич (ССС)

Чувар (ССС)

3 рибочувара (НСС)

Чувар (НСС)

Имајући у виду да Јавно предузеће "Палић –Лудаш" поред ПИО „Суботичка пешчара“ управља са још три заштићена подручја (око 7500 ha) незадовољавајућа је кадровска структура (чуварска служба са недовољним степеном образовања, недовољан број стручних сарадника потребних профила)

А.1.3. Опремљеност

Захваљујући пројекту, 04SER02/01/002.из Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије 2008. године када је набављен део неопходне опреме (зграда, 1 теренско возило, опрема за чуваре, део информатичке опреме) створена је основа на којој се може развијати даље унапређивање управљања заштићеним подручјем.

Тренутно је присутна недовољна опремљеност (делови униформе, опрема, возила за кретање на терену) и приметно је да то утиче на одржавање нивоа на пословима управљања како у ПИО „Суботичка пешчара“ тако и на и осталим заштићеним подручјима, нарочито у теренском праћењу стања и мониторингу, као и развијању даљих едукативних и екотуристичких програма

Кроз пројекат "Унапређење стања и презентација заштићених подручја око Суботице" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине набављен је део опреме за унапређење рада чуварске службе у функцији информационог система (фотоапарати, дигитална табла, ГПС уређај).

А.1.4. Обука

Служба је и вршила обуку чувара ради примене прописа у складу са Законом о заштити природе. Такође је вршена обука за подношење дневних извештаја којим се допуњава база података. Обављена је и обука у препознавању заштићених врста птица ради квалитетнијег мониторинга

А.2. Одржавање

А.2.1. Активности и радови на обележавању

Обавезно обележавање граница заштићеног подручја, обављено је претходних година. Ове године се само на одређеним локалитетима указала потреба за постављањем табли које указују на забрану приступа у I степен заштите. Обављена је замена оштећених и уништених стубова који дефинишу границу I степена заштите. Активност је суфинансирана средствима Министарства животне средине, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-00088/2011-03.

А.2.2. Одржавање реда и чистоће

Уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: на Тресетишту, северно језеро.

А.2.3. Рад стручних служби на изради и спровођењу управљачких докумената

У складу са одредбама Закона о заштити природе завршен је и прослеђен Министарству ради добијања сагласности План управљања ПИО „Суботичка пешчара“ 2011-2020.

Урађен је Годишњи програм за 2011 и добијена сагласност Министарства.

Израда Годишњег програма управљања за 2012 је у завршној фази.

Акт о унутрашњем реду је у фази израде.

Такође је израђена радна верзија акта о накнадама.

А.2.4. Сарадња са корисницима, посебно по основу члана 57

Током године је сарађивано са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници). Захваљујући развијању базе података, за неке делове ПИО „Суботичка пешчара“ у којој су и повезани подаци о катастру, власништву, границама и режимима заштите, корисници на упит добијају информације о могућим активностима и процедурама везаним за њих. У другој половини године се почело са регистравањем ових упита(2).

А.3. Презентација

А.3.1. Презентација природних вредности подручја

На подручју ПИО „Суботичка пешчара“ засада нема трасираних стаза за посетиоце тако да се презентација вредности одвија само у току предавања за школску омладину у Визиторском центру Лудаш.

А.3.2. Заснивање информационог система

Настављено је са формирањем базе података која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања. У циљу ефикаснијег праћења делатности чуварске

службе као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака оформљена је интерактивна база података за сва заштићена подручја којима управља ЈП “Палић-Лудаш” са називом “SuPaLuSe Ranger LandCruiser 2011 MiBeSoft”. Елементи ове базе су : годишњи календар, CruserMap, CruserGraph и 12 месечних табела. Као инпут подаци из теренских дневника се уносе у јединствену табелу за сваки дан , посебно за свих 6 чувара по јединицама (RangerZones) за Резерват и остала заштићена подручја и по задатим активностима (теренски обилазак/опажање, Радна акција/активне мере заштите, Мониторинг, Интервенција/упозорење, Прекршај/пријава, Едукација/водич, Остало). Као аутпут имамо : бројчани и графички приказ унетих података на CruserMap односно CruserGraph прозору, који даје свеобухватну информацију по свим унетим елементима (распоред и квантитет оптерећености сваког појединог елемента заштићених подручја), могућност анализирања и извештавања по задатим критеријумима, плански основ за следећи период.

База је допуњена великим бројем фотографија заштићеног природног добра, ретких и угрожених врста, као и фотографијама које се односе на недозвољене активности у резервату (елементи за пријаву надлежној Инспекцији). ГПС–опрема, којом Управљач располаже, је повећала квалитет постојеће базе података, јер се сада, осим фотографија, запажања и других релевантних података, уносе и тачне географске координате места на коме се налази популације ретких врста, као и величина популације и њен просторни распоред. Настављена је пракса повезивања теренских белешки чувара (теренски дневник), теренске пријаве, пријаве Инспекцији, фотографија недозвољене активности и тачних координата места (степен заштите) на ком се десила предметна недозвољена активност у једну целину. Показало се да то значајно повећава квалитет рада и убрзава ток процедуре. Проблем за унапређивање ове функције је свакако недовољан број обучених чувара, недовољан број стручног људства за обраду ових података и недовољна густина излазака на терену функцији мониторинга.

Кроз пројекат “Унапређење стања и презентација заштићених подручја око Суботице” суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине набављен је део опреме за унапређење рада на информационом систему (фотоапарати, дигитална табла, ГПС уређај).

Активност на формирању базе података суфинансирана је средствима Министарства животне средине, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-00088/2011-03.

А.3.3. Научно-истраживачки и образовни рад

Управљач пружа логистичку помоћ Покрајинском заводу за заштиту природе приликом флористичких истраживања и мониторинга строго заштићених врста: шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), пешчарски каранфил (*Dianthus serotinus*), дивљи каранфил (*Dianthus serotinus*), мрзовац (*Colchicum arenarium*).

У сарадњи са Удружењем “Riparia” организује се пројекат постављања вештачких дупљи и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице)
Такође са истим удружењем се организује зимско храњење птица уз едукативне садржаје са школском омладином.

Б. УПРАВЉАЊЕ ПОСТИОЦИМА

Б.1. Основни параметри посете

Како у ПИО “Суботичка пешчара” нема трасираних стаза посетиоци подручја су углавном излетници и пецароши на одређеним локалитетима (Тресетиште, Мајдан). Број специјалних посетилаца – посматрача птица је мали, њих десетак, али континуиран сваке године

Б.2. Контрола посетилаца, вођење

Посетиоце (излетнике и пецароше) чуварска служба надзире само у оквиру придржавања режима заштите.

Б.3. Центри за посетиоце

На заштићеном подручју нема посебан посетилачки центар већ ту улогу има Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП “Лудашко језеро”. Објекат у Хајдукову поред функције радног простора Управљача свих заштићених природних добара у Суботици, има и функцију пријема посетилаца (сала за предавања, изложбени хол, рибарска кућа са двориштем), едукативна и научно –истраживачки функција (биолошка лабораторија, библиотека у оснивању). Објекат који је сазидан 2008. године ахваљујући пројекту, из Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије још није у пуној функцији јер није прошао процедуру техничког пријема. Уређај за биосанитацију отпадних вода са комплекса изграђен 2009/10 је још у пробном раду.

Током године радило се на одржавању објекта : фарбање дрвенарије на јужној фасади, поправка спољних зидова, поправка неких унутрашњих зидова на којима је дошло до оштећења.

Активност је суфинансирана средствима Министарства животне средине, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-00088/2011-03.

Б.4. Штампане материјала и израда других предмета који су у функцији управљања посетиоцима.

Почетком године израђен је лифлет о Пешчари са приказом заштићених врста (савијени А4 формат). Ово издање је финансирано средствима Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

У другој половини године кроз пројекат “Унапређење стања и презентација заштићених подручја око Суботице” суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине рађено је на издању Еко туристичке карте за сва подручја којима управља Јавно предузеће “Палић – Лудаш”..

Г. ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ СТАЊА

Г.1. Мониторинг,

Одвија се мониторинг станишта строго заштићених врста. Предмет мониторинга у ПИО "Суботичка пешчара" су већином птичије врсте (23) и мањи број биљних врста (4) према *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*.

Мониторинг врши чувар водич приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима

Подаци се уносе у горе поменућу базу података и од ове године се локације птичијих врста бележе ГПС уређајем.

Г.2. Реинтродукција, реколонизација

Програм "Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини" реализован на подручју постављањем 5 нове дупље (1 ревира) са резултатом пара на гнежђењу са 5 младунаца, има за циљ реинтродукцију ове врсте на подручју Резервата. Овај пројекат се такође ради у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia” из Суботице.

Г.3 Ревитализација

Одвија на локалитетима станишта шафрањике (Крчевине 4ха). Реализује се спровођењем активних мера заштите крчењем дрвенастог подраста. Активне мере спроводи мањим делом чуварска служба а већим делом се у сарадњи са локалним становништвом уводи модел одрживог коришћења.

Организација кошења са локалним становништвом на локалитетима код Крста , испод Јасеновачке шуме и код школе/јужно од шпаргле. Овом мером је одржавано станиште са изворном травном вегетацијом (39 ха)

Током године ове активности су реализоване кроз пројекат "Унапређење стања и презентација заштићених подручја око Суботице" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. Реализовано је и кошење деградираних травних површина на којима се шире инвазивне врсте (амброзија) на локалитету код карауле (25 ха). Ову активност је суфинансирао Град Суботица.

Г.4 Активне мере заштите

Након дугогодишње ревитализације у I степену, локалитети у долини Киреша уз границу , спроводе се мере одржавања ливада са контролисаним кошењем и испашом. (200 ха) у сарадњи са локалним становништвом.

Активност је суфинансирана средствима Министарства животне средине, рударства и просторног планирања по уговору број 401-00-00088/2011-03.

У склопу орнитолошких мера активне заштите постављен је одређен број вештачких дупљи/платформи и вршена контрола и мониторинг (3+3). Ова активност је

реализована кроз пројекат "Унапређење стања и презентација заштићених подручја око Суботице" суфинансиран од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине

Д. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Д.1. Пољопривреда

Значајан део ПИО „Суботичке пешчаре“ чини пољопривредно земљиште. Дobar део ових површина је у државном власништву. Оне су биле предмет издавања у закуп током прошле и ове године (делови III степена заштите). Комисија за израду *Програма уређења државног пољопривредног земљишта града Суботице* (где управљач има свог представника) за ову годину добило Услове заштите природе под којима се државне парцеле у ПИО „Суботичка пешчара“ могу издавати. Услови заштите природе чине саставни део уговора о закупу за парцела у заштићеним подручјима. Ограничења условљена режимом према Уредби о заштити су у забрани интензивирања производње и промене намене, ограничавање кошења. Кошење ливада је контролисано у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања, остављање пруга за рефугијум фауне) а надзирана је и испаша (број грла по ха, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду) Активности се финансирају кроз уговор са Градом Суботицом бр. II-401-909/2011.

Д.2. Шумарство

Надзор у шуми и сарадња на одржавању реда са Шумском управом Суботица је била константна са и даље постојећим проблемима око бацања смећа од стране локалног становништва. Чувар је указивао на станишта заштићених/строго заштићених врста на површинама III степена заштите, како се током радова у шуми не би оштетили примерци и популације (кошење и тањирање пруга и просека, подизање засада са храном за дивљач на чистинама, сеча).

Д.3. Лов

Заштићено подручје обухвата већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих Плана који су у складу са Ловном основом ловишта „Суботичке шуме“ за период 2007—2017.

Чуварска служба је сарађивала са ловочуварском службом у надзору подручја.

Е. ОСТАЛИ НЕКАТЕГОРИСАНИ ПОСЛОВИ

Е.1. Противпожарна заштита и пожари

Током године није регистрован ниједан пожар. У периоду првомајских излета је појачан надзор на локалитетима са већим бројем посетилаца у сарадњи са Шумском управом „Суботица“

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ

У овом делу приказати основне економско-финансијске перформансе управљача, односно параметре пословања у извештајном периоду.

2. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ - ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

ПРИХОДИ		
Извори прихода		Износ у динарима
Средства буџета Републике Србије		
1.1. Министарство животне средине, рударства и просторног планирања, по уговору број 401-00-601/2011-03		961.201
1.2. Министарство економије и регионалног развоја, из средстава субвенција/подстицајних средстава		
1.3. Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, из средстава субвенција/подстицајних средстава		
1.4. Фонд за заштиту животне средине		
1.5. Остала средства Републике Србије		
Сопствени приходи		
2.1. Приходи од обављања делатности		
2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја		
2.3. Остали сопствени приходи		
Средства буџета Аутономне покрајине Војводине		
3.1. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, уг.бр.130-401-1199/2011-05		282.201
3.2.		
Средства буџета јединице локалне самоуправе		
4.1. Град Суботица, уг.бр. II-401-909/2011		50.000
4.2. Град Суботица, уг.бр. II-401-631/2011		200.000
Средства донација, поклона и помоћи		
5.1.		
Остала средства		
6.1.		
УКУПНО ПРИХОДИ		1.493.402
РАСХОДИ		
Врста трошкова		Износ у динарима
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја		

	А.1. Чуварска служба	
	А.1.1. Бруто зараде чувара,	787.516
	А.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, дневнице, службена одећа и обућа, инструменти и опрема)	46.718
	А.1.3. Набавке средстава рада (чамац, возило и др)	
	А.2. Одржавање	
	А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада,	821.613
	А.2.2. Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (навести главне трошкове одржавања, без спецификације појединачних износа: обележавања и одржавања чистоће, санација и др.	12.988
	А.3. Презентација	
	А.3.1. Материјални трошкови у вези презентације вредности и развоја научних, образовних и културних функција,	1.263
	А.3.2. Заснивање информационог система/ ГИС-а и др	150.00
	Укупно А.0	1.825.098
	Б.0. Управљање посетиоцима	
	Б.2. Центар за посетиоце (материјални трошкови одржавања)	101.281
	Б.3. Остали трошкови (штампање материјала и др)	41.393
	Укупно Б.0	142.674
	В.0. Регулисање имовинско правних односа	
	-	
	Укупно В.0	
	Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја	
	Г.1. Мониторинг	220.103
	Г.2. Реинтродукција, реколонизација	
	Г.3. Ревитализација.	200.000
	Г.4. Активне мере заштите	496.565
	Укупно Г.0	916.668
	Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса	
	Д.1. Пољопривреда	50.000
	Укупно Д.0	50.000
	Е.0. Остали, некатегорисани трошкови	
	Е.1. Заједничке службе	145.188
	Укупно Е.0	145.188
	Укупно расходи	3.029.628